

ATPŪTAI

„Strādnieku Avizes“ pielikums.

N 26 (819).

Piektdien, 22. jūnijs.

1928. g.

Pulkstenis — modinātājs.

U. Romāns, Maskava.

Ēsot tahti laudis ari pafaulē, kurti warot pamoftees, tad itai tee paschi grībot. Ēs winus nepafihstu. Droschi ween winu galwās ir noslehtis tahds pulstentis modinātājs, kurtch ihstajā laiti saht swant Bet waj tad jau tamdeht wehrtis tā leeltees!

Ēs gulu tā tapa almens, — un ja man neweens no apafichas neifwiltu matrazi, tad es guletu til ilgi, lihds lamehr lomunifms buhtu eelarostis wifu pafault.

Buhdams besdarbneeks, es sawam gulešanas trolumam lahmu pilnu waku. Bet nesen atpatal es dabuju til ilgi galbuto weetu fabritā „Sarkand leellopu gala“. Uf bailem, la neaifgulos un nesaudeju weetu, es nolehm eegahdatees modinātāja pulstenti..

Pahrwejs man praifa, waj es wehletoš melodistu, waj leelu trolfni taifochu modinātāju. Winch man rahdija lahdu, kurtch spehleja jautru polta, un lahdu otu, kurtch ar nepahrspehjamu sparū rahwa wald „Saundš gwarbes“ marochu. Šho es ar iwehlejos.

Utrausochs sapnis: Ēs redju milfigu demonstraciju, kura eet pa lahdas pasalaini staitas pilsehtas platajam eelam, lihwo saiflinee tarogi, redlomas zihnas preelā laiftoichdš jaunās sejas; un pahr wifu to wino spehzigdš un reilē ar to til firsnigdš „Saundš gwarbes“ stanas! Tās mani aizinat aizina uflawetees šchal sapnu paradisē un lawē atgreestees nemthigajā dšhweš ihstentidā.

Wahlošchā beend es itai ap pusdeenās laiku eerados darbā.

„Ne“, es nostumis pastaidroju pahrbewejam, „mans meešgais es, par noschelošanū, naw til ideali nostanoid, la juhtu pulstentis. Dodeet man modinātāju kurtch naw til politifks, bet wairal pratifks“.

Wehz tam, tad mehš. bijam ismekginajuschi welelu rindu doščadu modinātāju, es, beidšot, iwehlejos tahdu, kurtch taifija trolfni, tas bija laut tas widejs starp loščmeteju rotal salwi un rotas granatas sprahdeenu.

„Tā“, es nobomaju, „šchis buhs tas ihstais“.

Sawā muhščā nebiku rebsejis til nepatihlamu modinātāju. Ji nu tam, tad schitam nu gan truhla lahdas fkrubweš.

Sawu darbibu winch usahla tramwajā, tiffihds to es biju norizis bilēti. Man blatus fehdošchā dama uslehza tahjās tā obseš dšelta, lahdu gabijeenu isleetoja tahds jaunš zilweks, lri it tā aif bailem nofehstos winas weelā. Srichdus winu starp buhtu bišis pilnigi leeks, jo modinātājs taifija tahdu trolfni, kura pasuda wifas zilweziklās stanas. Man litās, la winch grīb modinat miruščos.

Wagona konduktors, kurtch bija seewešču lahtas, pagihba. Wagona waditājs palihda sem wagonā, bomadams, la milfigais trolfnis zelas no lahdas pahrlautas atš, waj ari no lahda degochā lehgera. Brauzeji kuwa fili melni no dukmam. Ēs atkal nomozijos ar modinātāju, tinu winu sawos swahrtos, usfehds tam wirā, tā la wifš, beidšot, nodomaja, la trolfnis nah! no mana wehdera. Beidšot mani isfehdinaja swaigā gaitā. Tiffihds to manas lahjas peelahrās pee semes — modinātājs aplfusa.

Nomeerinais es winu aifneku uf mahju, noliku uf galbina, kurtch stahweja pee manas gutas un pafauzu dšhwoffa kaimneezi, lai ta apbrihno manu pirkumu. Tuhit winch atkal eefahla iratot, lihds lamehr atnahza mahjas pahrwaldneeks un lita fastahdit protofolu, kura es tiku apwainois par meera un lahtibas trauzešanū. Pehz tam modinātājs atkal apstahjas, — uf wina rahditāja plates, kura bija pagreesta pret mani, es fastatifu nejaulu smihnu.

Ēs tomehr nomeerinajos un gaidiju sawu dah go Schurotichu. Mchš stingri bijam nolchmufchi eet jau riht pat uf dšmansfaraktu nodatu un schodeen. — —

Bet modinātājs, schis welna ifgudrojums, usahla atkal sawu trazi. Winch litās buht peehsehtis: winch iratoja la apmahis, wehl wairal, la temperamenta pilns wehlešanū agitators. Ēs usweedu tam wirā sawus swahrtus, Šchura tam usspeeda foltwenu. Celas no ta bija, la latminch sahla dauš.

tees pee seenos un kategoriski peeproffja: — ja jau reisi lahds berrns elot peedfimis, tab newajagot winu nolchnaugt.

Šurati juda pazeetiba:

„Waj nu es, waj schis reebellis!“ wina eefauzas.

Es atbildeju: „Par reebelli es talschu nebuhtu somoffojis 14 rublūs“.

Un mana Šuro.ſchta aifgabja, ſpehziſt

aifzirſdama burwis. — Modinatajs pejtam tuhliit optiufa.

Un lahwa man aifguletees — lihbf pe nahloſchds deenas puddeenas laitam. Š nu iſbeidids ari mana pazeetiba un el winu iſfweedu pa logu. Winaſch nolchit ul lahda meer'ga pilſona galwas. — Ši laſtahdiis prototols.

Naudu, waj dſihwibu!

J. Salas.

(B e i g a s)

Lupitajs (leelas ſchafmas): Bet zeentais lungs!

Paſchnahwneels: Iſwehleeſ, tab es tew 'atu: waj nu ſchauti, jed tu tuhliit buhſi lihziis!

Lupitajs: Zeentais lungs, nedareet man n'la launo, es juhs luhdsu. . . laujeet man aſteet eſat lil mihli. . .

Paſchnahwneels: Menahl ne prahid! Uſmanees! Es ſtoikſchu lihdi trihs. Ja es buhſchu iſteizis trihs, un nebuhtu wehl noſchauts, tu eſi paſudis! Weens. . . bliwi. . .!

Lupitajs: Zeentais lungs, es juhs luhdsu — ſilai weenu azumirli, jo man jums laut taſ jalata

Paſchnahwneels: Man tagad naw preeſch tehrſeſchanas laita. Waj tu ſchauti, waj ne?

Lupitajs: Ne, luhdsu, ta leeta naw eefpehama.

Paſchnahwneels: Naw eefpehama? Ro taſ noſhmē, naw eefpehama?

Lupitajs: Es juhs loti luhdsu, bet taſ naw eefpehams, jo (taunigi). . . mans rewolwers naw lahdeis.

Paſchnahwneels: Rā? Šā tab ari lahdaſ leetas ir eefpehamaſ?

Lupitajs: Es domaju . . . man teiza ta ari tadpat laudis warot nobaidi.

Paſchnahwneels: Sahdaſ leetas tew laſtahſtiuſchi? Roſ tab tew to teiza?

Lupitajs: Rahds behdu brahlis. Šchis neleetis mani ul to peerunaja. — Šchajā noſarē es eſmu pawifam jauns eefahzeis. Pateeſhu ſatol es nemaſ neeſmu nelehdſ laupitajs. Es eſmu galbneels. Gobigs galbneels. Es ſirahbaju lahda fabri- la, bet tiſu atlaſiſ, jo direktors bija wiſu naudu noſpehlejis ul ſartim un fabriku wajadſeja ſlehgt zeiti. Šchis direktors, droſchi ween, bija leels blehdis, jo latris weens ir blehdis, turſch ſpehlē ſartis. Sewiſchli tab, tab winaſch ſpehlē ar zita naudu.

Paſchnahwneels: Bet nemeet talschu wehrā, ta juhs paſaules uſſlats un moralklats ſpreedums mani neintreſē nemaſ. Sagad eet runa ſilai par to, to tab juhs ihſti gribeet darit?

Lupitajs: Bet laipni luhdsu. Man iſbina no ſabritas, man nebija darba, be mans draugs mani paſtahwigi peerunaj iſteet ul lauplſchannu. Winaſch man ſtatu logol rahdija dahrgleetas, daudſos gredſenuk Winaſch man loti eeteiza uſfohlt ſaw nodar botchanos. Beidſot es pee ſewis nobomaju weenu reiſi. ſilai weenu ween'gu reiſiti, ſilai weenu walaru es to gribu pamehginat. Š biju nolehmiſ gadijeend, ja man ſilai ſch reile iſdodas, tuhliit dotees ul lahdu prowings nopirli ſew darbnizu un nodotees godigan darbam.

Paſchnahwneels: Nu, bet tab man juhs eſeet mulligi lahtuſchi. . . Kamdeh tab juhs ul reiſes neiſmetlejat ſew lahdaſ bagatneeta mahſolli?

Lupitajs: Bet luhdsu, ſchi nebuhtu naw mana pirmā weeta. Taſ jau ir otrā mehginajums. Bet pirmajā man bija tabda pate liſma. Un pee tam es biju pahrelegh nait, ta tur ir nauda, daudſ naudas. Šā bija leels weitais, automobilu noliktawa. Es pee ſewis domaju: ja nu man iſdodol taſē atraſt laut waj weena weeniga auto- mobila wehrtibu, tab jau man pilnigi deeh gan. Bet tā nu taſ nebija. Ar leelām grup- tibam man tomehr iſdewas laſ uſlauſt to to man mans draugs bija mahziis. Bet tab es winu atwehru, tur atradās ſilai tripl banknotes. Raut lahdaſ pawifam ſweſchā banknotes, un newis dolari; man ſcheel ta tam ir pawifam maſa wahrtiba. Es lah- dejos, ta negudris. un nolehmu iſmehginat ſchonalt wehltreis. Sahdaſ labriā es nolkuwu ſchelt.

Paſchnahwneels: Nu, un ſchelt juhs pat to neatradat. Un taſ notila at banknotem.

Lupitajs: Šas es eebahſu labat. laut to talschu winas buhs wehrtis. (Winaſch iſnem no tabatas trihs naudas ſhmes.)

Paſchnahwneels (apſtata winas un tab pahreſteigts iſlauzos): Pee welna Šas jau ir tuhliſtoſch anglu mahrzinu ſhmes! Tuhliſtoſch mahrzinas! Un trihs gaball juhs jau eſeet bagats zilwels!

Lupitajs: Šā tab tomehr? Waj teeſcham? (Winaſch eebahſch naudu atal labat.)

Pafchnahwneels (Iflabodans sawu "luhbu"): ... Juhš bi jat begais zilwels. Jo tagab nauda peeder man. Dobeet wiku ſchurp, woi bſirdeet!

Lauptajš: Bet luhbſu, juhš tatſchu negribefeet ...

Pafchnahwneels: Naudu ſchurp! Bet tuhli! Naudu, woi bſchwibu! Šhis rewolwers ir peelahbeis! Ur ſeſham lodem! Un neaſmirſteet, la eš juhš pawtſam meerigi woru noſchaut. Mani par to pat neapzeetinas. Eš to iſdariju weentahreſchi paſchailfargaſchanas noluhlos. Juhš pee manis eelaulatees, gribejat mani aplaupit — un tad eš juhš noſchahwu! Weens... diwi... ir.

Lauptajš (atdoh tam naudu).

Pafchnahwneels (ſahl jau rehlnat): trihš reiſes trihš ſmit un iſchetreſmit ſeptini... tas iſtaſta 104.100 ſchiltnus. Šmula ſumina. (Preezigi:) Weſelu miſtarbu! Leelais deewš! Ša tad man naw jamirſt. Eš ſamattſchu

wikus ſawus paradus un tad titai uſſahliſchu bſchwit... daudu pilnu bſchwit!

Lauptajš (nedroſchi): Un taš tad, luhbſu, noitiš ar mani?

Pafchnahwneels: Ur tewi? (Augſt-ſtridig!) Nu, manis beht, ſchoreiſ eš tew neſa launa nedarifchu. Eš tewi polizijai nenobofchu Tu wari eet... .

Lauptajš: Bet eš juhš luhbſu... .

Pafchnahwneels: Waj tu eſ kurlš? Taiſees, la paſuhbi!

Lauptajš (lehnam taiſaš prom).

Pafchnahwneels: Un eš tew eeteizu atgreetees uſ taiſno zela. Tai tew neſab wairš neeenahliu prahid wehl ſahdreis eelauſtees. Waj tew teeſham naw launa atnem naudu ſaweem lihđzilwekem? Šagliš ir ſabeedriſts augoniš, waj ſaproti? Un ta ari naw neſohda nobarboſchanas preeſch tewiš. Kam iſt maš talanta, taš zitu neto newar ſatneegt, la titai paſiſt par godigu zilwetu.

Japanu ariſtoſratija un japanu tauta.

Neweenu reiſi ween mums, etropeeſcheem, nahzees bſirdeet par to leelo peekerſchanos ſawai tehwiſat un ſawam walbneekam, kura ir til rakſturiga preeſch japanu walboſchadš ſchliſras, un ſewiſchli preeſch winau wirſneezibas, kura wehl pilnigi pobota wezo laiſu garam. Pat tagab, kur Japana no noſlehgtas feodalas monarkijas pahrehtuſeeš par modernu leekrupneezibas ſemi, tur wehl paſtahw tehwu tehwu paratchaš un ſentſchu titumi, laut gan pahreja bſchwē noitiſtuchaš miſſigaš pahrehtuſibas.

Pai kalpotu ſawam kungam winā paſaulē.

Ur leelu iſbrihnu un aiſrautiſu Eiropa loſſja par leelo admiralu Nogi, kurſch peedereja pee Japanas warenatam aprindam. Rab nomira Japanas keiſars Moiji, kuram winſch ilguš gabuš bija kalpoſiš, Nogi bija pahrelezinats, la nabaga keiſars jutſees weentulſch un aiſtahtis lai jaunaja paſaulē, uſ kuru winſch bihiš ſpeekſiš aiſſeet, jo pee wina nebuhs neeweens, kuram taš wardš pilnigi uſtizetees. Un tambehl winſch nolehma iſdarit paſchnahwibu, newiš tapehž, la winſch buhtu bihiš pahrepl noſtumiš par keiſara nahwi, jo winſch to maſal miſhleja, neſa godinaja, bet gan titai tambehl. Lai kalpotu ſawam kungam ari pehž nahweš. Un, la taš jau Japana paratiš, winam nahwē ſeloja ari wina ſewa.

Daubš tita rakſitiš ari par jauno leitnantu Ōhara, kurſch preeſch ireewu-japanu lora tarſti uſſtahtjadš par aſaku ſolu ſperſchanu pret Kreewiju, tureja daubš runaš, rakſtija eewabuš un memorandumš. Rab winam lahđš laiſtraſtiš pahemeta, la winſch to wiſu

barot titai perſon'gāš godlahribas beht, lai tara laukā eegubiu ſlamu un godu, un la itlai tambehl winſch griboi Japanu eebſiht tara, winſch pee ſawu ſentſchu ſapeem iſdarija paſchnahwibu, lai peerahditu, la wina daribai naw bijuſchi egoſtiſtli noluhli.

Tragedijas goda ſajuhtu behl.

Bei Eiropa naw ſinamš, la ſchee ſchauſmiſſee titumi nebuht naw titai wirſneeku un ariſtoſratu priwilegija, la ſawu bſchwibu upurē ne itlai augiu ſtahwoſchi wihtri, par kureem runā wiſa paſaule, un kuri grib peerahdit, la wina godigumš ſtahw pahri wiſam aiſdomam. Uri no weentahreſchadš tautas ſchi pahrephleta goda ſajuhta praſa miſſigu daubſumu upuru, un paſchnahwibaš Japana nahl preeſchadš til beeſchi, la winam nepeegreeſch wairal wehribas, neſa pee mums ſinam par neezigu ugunšgrehtu, waj par lahbu iſlauſchanos ſeſtdeenas walarā.

Jr ſawabi bſirdeet, la admirališ Nogi, airaſdameeš lahda zelojumā, bſirbot par ſawa keiſara nahwi, ſeſchāš wilzeend un brauz uſ galwaš pilſehiu iſdarit paſchnahwibu, bet wehl ſawadaki top, tad laſam, la paſchnahwibu iſdaritiš ari taš pahrimineels, kurſch uſlaiſbiš Nogi wilzeenu uſ pareiſam fleedem.

Noſeegumš un ſodš.

Titai pahriš mehneſchus aipalai laſjam par ſelolſchu noitiſumu:

Rahđš bſeliſzeiſfargš ſtahwejiš pee pahrebrauktuweš, kur bijuſi loti bſchwā auto luſtiba. Pahrebrauktuweš noſlehgtana preeſch auto brauzejeem nebijuſi automatiſta, ta la ſargam paſcham bijuſi wina janoſlehđſi.

Rahbu walaru, pehz ilga un nogurbinofcha beenefa, fargš dšrdejš gan wilzeena signali. bet ail pahrlatifchands nobomajis. la taš ir preifchu wilzeens, un lahwiš brault pahri ahtri tuwofofchamees fmagajam automobilim. Preifchu wilzeena weeta nohzis ahirwilzeens, turfch fadragajis aubomobili lthbf ar diwrem brauzejem. Sargu nobewufchi teefai, lura winau attalnojuš, jo peerahbijees, la winafch pahral ilgi bijis nodarbinats, un la tamdehl taš newarejš felot lufstibat ar wojadšigo ufmanibu. Uf ſchi lehmuma pamata dšeliš-zetu walde winau attal peenehuš dreenefi un winafch ſtrahdajis ſawa wežd weeta. Bet winafch nebijis ar lehmumu apmeerinats. Srgš patš bijis pahrlleezinats par ſawu wainigumu un itlai pahrdomajis, lahds fods winau ſew jauſleel Weidſot winafch ſewi aifnis par wainigu fleplawiba un no-lehmis iſpildit pee ſewis nahweš ſodu. Winafch norakfišis teefai wehſtuli, lura taš paſtaidrišis, la teefas nepareifais lehmums newarot winau atturet no pelniš ſoda ſanem-ſchanaš, nolizees tai paſchd beend uſ fleedem, un to ſabrauzis taš patš wilzeens, turfch fadragajis f mago auto un abuš brauzejoš.

Nogreefš pirkiš la ſihla.

Gandriš tipat draufmigs ir ſtafšis par lahdu jaunu mulſhneeku. Rahbu deenu prinziš Jeshio Tokugawa, Japanas augſchnama preefchfehdetajš, ſanehmis wehſtuli, lura winau lahds nepaſiſtomš

jaunš zilweš luhdriš 3500 jenaš leelu beiprozentigu aifdewumu, luru winafch apſoliješ atmaſat 15 gadu laifd. Nauda winau eſot nepeezefchama lahda paſahkuma iſwelchana. Wehſtuleš rafſittajš ſawu ſoli pamatojš ar to, la preefch wairat nešd ſmitš gabeem wina ſentſchi eſot preinifcha ſentſcheem iſbariſuſchi wehrtiguš palapojumus. Prinziš paſmeſjees par ſcho ſawado luhgumu un bijis pahrlleezinats, la winau darifchana ar lahdu weilu ſrahpneeku, turfch, domadams, la avgſchnama preefchfehdetajam teefcham ir ſwarigalaš darifchanaš, nešd ſinu eewahlſchana par ſentſchu ſalpeem. weenlahrtſchi iſpildis wina luhgumu. Bet lahdu warhuſtibu wehſtuleš rafſittajš jau bijis parebſejis un tamdehl winafch lthbf ar wehſtuli noſubtitis wehl maſu pazinu, luru prinziš eeraudſiš itlai pehz wehſtuleš iſlaſchanaš. Pazina bijuš eetihta ſewiſchli ſmalšd un dahrgd papira, lahdu japani leeto itlai ſwintigoš, ofzialoš gabiſeenoš. Pazina atradees wehl aſnojoſchš zilwela pirkiš. Jaunais mulſhneekš, turfch biža parebſejis, la wina wahrdi un gobigumš itš apſchaubiti, iſwehlejees ſchahdu weidu, lai apleezinatu ſawu pateefigumu. Nogreeſto pirkiſtu winafch peedahwajis prinziſim la ſihlu. ſtrahdijees, la wina wehſtuleš teefcham rafſita pilna pateefſha. Waj pehz tam prinziš aifbewis praſto ſumu, par to ſinolumd naw minetiš.

Sihumi.

— Amerikā wiſwairat ſtudentu. Amerikāš ſtatifiſta par iſglihtibaš ſtahwoilt rahda, la amerikanu ſtudentu ſtaitiš pahrlneedi wiſu zitu ſemju ſtudentu ſtaitu ſoda nemot. Amerikāš augſtkolāš mahždš 1,000,000 ſtudentu. lamehr wiſdš zidš ſemēš ir itlai 950,000 ſtudentu. Wiſu ſkolneeku ſtaitiš Amerikā ſafneedi 29 miſjonuš, taš iſtaifa apmeſtram peekto daku no wiſu pahrejo ſemju ſkolneekem.

Prezibaš pee ilmeneem.

Pee Ramichattas eedſimtem, ilmeneem, paſtahw wehl lthbf ſchim interefanta prezibu paraſcha. Ja jaunellim eepatituleš lahda jaunawa, winafch, daudš nedomadams, aifſeet winaš wezalu mahjāš un ſahl ſtrahdat ſopa ar dšimtiš lozelleem. Pa ſtrahdaschanaš laitu winafch peeleeł wiſuš ſpehtuš, lai atweeglotu lihgawai darbu un rahditu ſawas ſpehjaš.

Dšimtas lozelli jau pirmāš beendš redi, ar to teem darifchana; lihgawa jau labi ſapratuš — taiſchu nališ guleſchanaš jaunel- liš noleelāš winaš tuwumā, bet neweens nešd neſala. — Tu ſtrahdā? — Labi, ſtrahdā!

Gads, dliwi, dahſreif iriſh gabi paeet, lihbf lamehr „lalpš“ (turſch ſaprotams ſtrahdā

beſ naudaš, itlai par ehſchmu apgehrbu un dšihwolka) patihł wezateem un ari paſchal lihgawai.

Ja pehz wiſam ſchim puhlem winafch nepatihł, winau atleel itlai ſawahl ſawu „ihpaſchumu“ un nešd neſanemot par ilgo darbu, eet mellet zitu „laimi“.

Esperanto ſerwo. Tull. — ſch.

— Lihdſjuhtiga ſirdš. Rahds wezals wihrš aptura uſ eelaš lahdu ſehnu, turfch ſmehtē.

„Rad eš biju tawoš gadoš, eš gan nedrihtſteju ſmehtē“.

„Nabaga wezals wihrš“, ſehnš, iſwiſdams no labataš papiroſuš, ſala, „nu, tad jumš tagad wajaga eeraut!“

— Jaunais dšihwolliš. „Un par ſcho zaurumu juhš gribeet 40 latuš mehneł? Tur jau newar noweetot pat wajadſigaš mebeleš“.

— „Nu, eedomajatees itlai, zil juhš eetaupiſeet uſ mebelem ween!“